

22. møde

Fredag den 25. november 1994 kl. 10.00

Dagsorden

1) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 20:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af de studerendes økonomiske forhold.

Af Bruno Jerup (EL) m.fl.

(Fremsat 9/11 94).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Raceditrimination m.v.).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).

(Fremsat 9/11 94).

3) Første behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om ændring af lov om private vejrettigheder. (Lovens ikrafttræden for områder, der hører under Københavns og Frederiksberg Kommuner).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).

(Fremsat 17/11 94).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 55:

Forslag til lov om ændring af lov om plantenyheder.

Af landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen).

(Fremsat 17/11 94).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om ændring af lov om orlov.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.

(Fremsat 8/11 94).

6) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 14:

Forslag til folketingsbeslutning om at hæve rigstingssagen mod fhv. justitsminister Erik Ninn-Hansen.

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.

(Fremsat 25/10 94).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlem af Folketinget Niels Helveg Petersen (RV) har meddelt mig, at han ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra d, fra og med den 29. november 1994 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlemmer af Folketinget Peter Hansen-Nord (V), Eva Møller (KF) og Kim Behnke (FP) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til skatteministerens og miljø- og energiministerens:

»Hvad agter regeringen at gøre nationalt for at fjerne den konkurrenceforvridende danske CO₂-afgift?«

(Forespørgsel nr. F 17).

Medlemmer af Folketinget Bent Hindrup Andersen (EL) og Keld Albrechtsen (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministerens:

»Hvilken strategi har regeringen for udviklingen af dansk svineproduktion, herunder Svineafgiftsfondens rolle?«

(Forespørgsel nr. F 18).

Medlemmer af Folketinget Bent Hindrup Andersen (EL) og Jette Gottlieb (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til miljø- og energiministerens:

»Hvad vil regeringen gøre for at sikre en CO₂-neutral energiforsyning i Danmark?«

(Forespørgsel nr. F 19).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 20:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af de studerendes økonomiske forhold.

Af Bruno Jerup (EL) m.fl.

(Fremsat 9/11 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Forslaget pålægger undervisningsministeren at fremsætte forslag om forbedring af de studerendes økonomiske forhold.

Forslagsstillerne peger på forbedringer på en lang række områder: hæve SU, så den kommer på niveau med folkepensionen, omlægge lånedelen til SU, fjerne afhængigheden af forældreindkomsten, fjerne det nuværende klippekortsystem, sikre, at de studerende kan blive holdt uden for bistandslovens bestemmelser, tilskud til transport f.eks. i form af gratis kort til de offentlige transportmidler og endelig tilskud til studiematerialer ved, at obligatoriske materialer bliver gjort gratis.

Jeg må skuffe forslagsstillerne ved at sige, at regeringen ikke kan gå ind for forslaget. Det er der i hvert fald to grunde til:

For det første er det, fordi regeringen selv arbejder med en reform af SU-reglerne. Arbejdet her er baseret på SU-Rådets arbejde og udtalelser fra oktober måned, og jeg kan meddele, at jeg agter at fremsætte et lovforslag i begyndelsen af det nye år.

For det andet er det, fordi en gennemførelse af beslutningsforslaget vil medføre meget store merudgifter. Merudgifterne ved at hæve SU, så den kommer på niveau med folkepensionen, vil blive på et sted mellem 4 og 8 mia. kr. afhængigt af, hvordan en ny ordning nærmere udformes.

Forslaget om at omlægge de nuværende studielån til stipendier vil koste godt 2½ mia. kr., og hvis alle 18-årige under uddannelse fik SU uafhængigt af forældrenes indkomst, ville det koste omkring 300 mio. kr.

Det vil også blive udgiftskrævende at gennemføre forslagene om at afskaffe klippekortet og indføre en tilskudsordning vedrørende transport og studiematerialer. Jeg kan ikke sige noget om, hvor meget det vil koste, da det ikke oplyses i beslutningsforslaget, hvordan disse nye ordninger tænkes udformet.

Til slut har jeg en kommentar til beslutningsforslagets bemærkninger om, at det skal sikres, at de studerende ikke bliver holdt uden for bistandslovens bestemmelser. Efter de gældende regler kan studerende, der får SU, på samme måde som andre borgere i særlige tilfælde få kontanthjælp til dækning af enkeltudgifter. Disse enkeltudgifter skal være rimeligt begrundet, og de studerende skal selv være ude af stand til at afholde udgifterne – det kan f.eks. være til

medicin. Jeg forstår derfor forslaget sådan, at studerende, der ikke kan få SU, skal kunne få kontanthjælp i alle tilfælde uden at søge orlov fra uddannelsen. Hvis der gennemføres en sådan ordning, vil der reelt være tale om borgerløn til alle, der er under uddannelse, og jeg må sige, at det går hverken SU-Rådet eller jeg ind for.

Alt i alt er der tale om et forslag, som det ikke er muligt at gennemføre i praksis.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Socialdemokratiet har gennem årene været meget optaget af, at de unge får mulighed for at uddanne sig og også får økonomiske muligheder for det – at ingen bliver afskåret fra at tage en uddannelse på grund af økonomiske forhold. Historiske studier vil vise, at det har vi været optaget af igennem mange, mange år. Senest har vi medvirket til en SU-reform, som også var et løft, en forbedring af de unges økonomiske muligheder for at studere og uddanne sig.

Vi er nu ved at forberede – ministeren har nævnt det – en reform af SU, så vi får nogle forbedringer ind, justeringer af visse ting, så reglerne bliver mindre bureaukratiske og enklere at finde ud af. Vi kan selvfølgelig godt forstå, at Enhedslisten fremsætter dette forslag; det er gode og smukke tanker, det ville være smukt at kunne gennemføre det, og det ville jo være rart for de studerende, hvis det kunne gennemføres. Det har vi jo hørt nogle gode begrundelser for at det ikke kan af økonomiske grunde. Det er ønskesedlernes tid, men det er jo ikke alle ønsker, der bliver opfyldt.

Der kan da godt være enkelte elementer heri, som kan inspirere, men jeg tror ikke, at dette beslutningsforslag har nogen mulighed for at blive gennemført. Socialdemokratiet kan i hvert fald ikke støtte det.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er jo rigtigt, at det er ønskesedlernes tid, og tidligere var det løfternes tid – de prægede jo tiden op til folketingsvalget den 21. september. Det blev i hvert fald diskuteret meget på vælgermøderne, hvor jeg deltog. Og det, der kendetegnede det, var, at alle begyndte, efterhånden som valgkampen skred frem og nærmede sig sin afslutning, at indrømme, at der skulle ske en afgørende ændring i SU-regelsættet sådan, at der ikke var tale om, at man skulle være afhængig af forældrestøtten, og der skulle også ske en

forhøjelse af SU, sådan at man begyndte at tænke på, at de studerende ikke blev tvunget til at tage fast arbejde.

Jeg vil derfor gerne stille følgende spørgsmål til Socialdemokratiet og også til undervisningsministeren: Er det sådan, at man skal opfatte det derhen, at regeringen og Socialdemokratiet ikke vil være med til at tilføre nye midler til SU-området?

Det, partiet Venstre offentliggjorde under valgkampen, var, at de gerne ville være med til at omlægge SU og kigge på det, men det skulle være inden for den samme beløbsramme. Derfor vil jeg gerne spørge Socialdemokratiet og regeringen: Vil regeringen overhovedet være med til at tilføre nye midler til SU-området?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Vi påstår ikke, at det forslag, vi har fremsat, er udgiftsneutralt, sådan som det er mode at gøre herinde – hver gang man stiller et forslag, siger man: Det koster ikke penge, de findes et andet sted – men jeg vil godt over for undervisningsministeren prøve at fremhæve i hvert fald én ting, og det er, at den udgiftsregning, han opstiller, jo er lavet på grundlag af bemærkningerne til forslaget. Forslaget er jo sådan set meget, jeg vil kalde det blødt i sin formulering. Det er alene et spørgsmål, om det høje Ting er interesseret i at være med til at arbejde på en forbedring af de studerendes økonomi – og det kan man jo sådan set godt svare ja eller nej til – herunder en forbedring af SU. Det vigtige er sådan set at få at vide, om man ønsker at forbedre de studerendes økonomi ved at forbedre SU, eller om man ønsker – som andre har været inde på det – at forbedre de studerendes økonomi ved at give dem mulighed for at få endnu mere erhvervsarbejde.

Og så kunne jeg godt tænke mig, at undervisningsministeren – og også hr. Hans Peter Baadsgaard – prøvede at svare på, om man i overvejelserne omkring økonomien har indregnet, at en del af de studerende jo, hvis de får forbedret deres økonomi, må formodes at holde op med at have så meget erhvervsarbejde. Har man overvejet det?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg har ikke deltaget i alle møder, der har været afholdt under valgkampen, men jeg ved i hvert fald for mit eget vedkommende og for Socialde-

mokratiets, at vi ikke har lovet nogle bestemte beløb eller noget, der ligner det. Vi har sagt, at vi gerne vil være med til at ændre på SU-ordningen, og det er det, der er ved at blive forbedret nu. Og jeg synes, vi skal afvente det forslag og behandle det, når det kommer for her i salen, og ikke nu behandle et forslag, der ikke er fremsat.

Jeg synes, vi skal holde os til det forslag her. Det var da en indrømmelse, at man trods alt mente, at det ikke var udgiftsneutralt – det er jo da altid noget – men jeg fik ikke at vide, hvor meget man selv mener, det vil koste, men det kan jo også være lige meget.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det, der er interessant at vide ved en førstebehandling af et forslag til folketingsbeslutning, er jo, hvordan man kan forvente, at det videre forløb vil blive – i det her tilfælde vedrørende SU-spørgsmålet. Og derfor vil jeg gerne gentage mit spørgsmål: Er det sådan, at man ud over at foretage ændringer i SU vil tilføre SU-området flere midler eller ej?

For det, som er kernen i Enhedslistens forslag, er, at der skal laves ændringer i SU-ordningen, men der skal også tilføres flere midler. Vores ordfører kommer senere ind på, hvordan man kan bygge det op langsomt hen ad vejen.

Men jeg vil gerne stille det klare spørgsmål til Socialdemokratiet og til undervisningsministeren: Er man indstillet på at udvide rammen for de beløb, der skal gå til SU, eller ej?

Lars Løkke Rasmussen (V):

Lad det være sagt med det samme: Venstre kan ikke støtte dette beslutningsforslag fra Enhedslisten, som vi betragter som – hvis jeg skal sige det ærligt – både utidigt og udtryk for ren overbudspolitik; utidigt, fordi det er alle bekendt, at vi om kort tid skal drøfte en revision af SU-loven og dermed får et rigtigere fundament for den debat om de studerendes økonomiske vilkår, som forslagsstillerne øjensynlig ønsker, og overbudspolitik, fordi det efter vores bedste opfattelse er helt uden hold i realiteternes verden at foreslå SU på niveau med folkepensionen.

Med de ord kunne jeg sådan set godt slutte, men jeg tør ikke løbe risikoen for, at Enhedslisten skulle føle sig foranlediget til at tro, at vi i Venstre ikke gerne deltager i en debat om de studerendes økonomiske vilkår; det gør vi nemlig meget gerne, og derfor vil jeg gerne sige, at vi

betragter uddannelse som en investering i fremtiden – vores fælles fremtid – men så sandelig også den enkelte studerendes egen fremtid.

De vilkår, vi tilbyder de studerende, skal derfor ses i et dobbelt lys: På den ene side skal vi understøtte og motivere til uddannelse og dygtiggørelse, og på den anden side er det rimeligt at stille krav om, hvad man kunne kalde en rimelig medfinansiering fra den studerendes side, den studerende, der jo via sin uddannelse forbedrer egne muligheder.

Derfor må SU'en også vurderes ud fra, hvordan andre unge har det, og her så jeg gerne en grundigere debat om, hvordan man kan begrænse den sociale opdeling mellem studerende, som læser med SU, og studerende, som får bistandshjælp, dagpenge eller anden form for social understøttelse. Jeg tror nemlig, at mange oplever det som en dødelig uretfærdighed, at der er stor forskel i levestandard alt efter, om man nærmer sig uddannelsessystemet direkte eller via en omvej over dagpenge- eller kontanthjælpssystemet. Så når vi skal i gang med at revidere SU-loven, bør vi samtidig drøfte de andre overførselsindkomster, som unge får del i.

Et andet punkt, som vi bør tage alvorligt livtag med, når vi skal revidere SU-loven, er spørgsmålet om egenindtægtsgrænser; dem ser vi gerne opløst, således at den studerende ikke oplever SU-systemet som en »big brother«, som hæmmer eget initiativ i fritiden. Det skal kunne betale sig at arbejde – også for studerende, der ikke skal straffes for at indhøste erfaringer gennem aktiv deltagelse i arbejdslivet. Venstre vil derfor gerne være med til at sætte alvor bag den debat om egenindtægt som supplement til SU, som senest formanden for SU-Rådet, Jakob Lange, har pustet liv i. Det kunne f.eks. ske ved et »skråt« egenindtægtsloft, hvor f.eks. kun halvdelen af det, der er tjent for meget, tilbagebetales.

Det er en debat, vi får, når SU-loven skal til behandling, og ved samme lejlighed kan vi så drøfte, om det er hensigtsmæssigt, at stipendiedelen og lånedelen er uændret gennem hele studietiden. Jeg tror, der kunne være perspektiv i at overveje en opdeling af SU'en i to halvdele, hvor den i første halvdel af studiet i højere grad bestod af stipendier og i mindre grad af lån – og omvendt i studiets anden halvdel. Derved ville vi kunne forbedre vilkårene for de studerende i den meget vigtige fase af studiet, hvor det gælder om at bide sig fast, om at koncentrere sig, og hvor mulighederne for at påtage sig studierele-

vant erhvervsarbejde alt andet lige heller ikke er så gode, som de er senere i uddannelsesforløbet. En sådan ændret udbetalingsprofil ville samtidig betyde, at de unge, der tager en mellemlang uddannelse eller en bachelorgrad, kunne komme gældfri igennem deres uddannelse.

Så der er faktisk flere punkter, hvor Venstre gerne bidrager til at forbedre de studerendes økonomiske vilkår, og hvor vi gerne ser reglerne smidiggjort, så den enkelte får mulighed for selv at forbedre sine egne vilkår, men debatten skal finde sted på et seriøst og gennearbejdet grundlag og ikke på baggrund af hurtige paradeforslag.

Vi kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget, men ser frem til behandlingen af undervisningsministerens udspil til en ny SU-lov.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kunne godt tænke mig at få hr. Lars Løkke Rasmussen til at uddybe, hvori det tidlige ligger ved det stillede forslag. Det er vel ikke sådan, at fordi Venstre har indgået et finanslovsforlig med regeringen, er det derefter tidligt at snakke om, hvad man skal bruge pengene til i det her land?

Det er vel på nuværende tidspunkt, man skal komme med forslag, som koster penge, og ikke til foråret; til den tid vil hr. Lars Løkke Rasmussen formodentlig melde ud med, at det jo ikke er med i finansloven, og at der ikke er penge til det, og så vil det blive justeringer, hvor man tager fra den ene kasse og putter over i den anden kasse.

Så jeg mener, at det her må være det rigtige tidspunkt at forholde sig til det spørgsmål, der lyder: Skal de studerende have forbedret deres økonomiske forhold? Og dér er jeg helt uenig med hr. Lars Løkke Rasmussen, når han siger, at det skal gøres ved, at de skal have mere erhvervsarbejde. Jeg har intet imod, at de har noget erhvervsarbejde, men når det er sådan, at en studerende bruger en dag om ugen på f.eks. at sidde ved en kasse i et supermarked for at tjene penge, hvilken studierelevans er der så i det, hvis man studerer på DTU eller på Københavns Universitet? Hvad studierelevant er der i det? Det er jo for de flestes vedkommende et økonomisk spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Min bemærkning om utidighed gik på, at det fra

det tidspunkt, hvor regeringen fremlagde sit lovprogram, har været klart, at vi på et tidspunkt i denne folketingssamling skulle ind i et egentligt lovarbejde om de studerendes økonomiske vilkår, nemlig en revision af SU-lovgivningen, og mig bekendt er det ikke hverken kutyeme eller fast praksis, at vi har sådan en slags forbehandling, inden vi giver os i kast med det egentlige lovarbejde. Så det var det, bemærkningen gik på.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er også til hr. Lars Løkke Rasmussen. For det første markerede Venstre meget markant i valgkampen, at noget af det allerallerførste, der skulle ske ved Folketingets samling, var, at der skulle laves om på SU-reglerne. Der har partiet åbenbart ændret opfattelse.

Det andet, jeg gerne vil sige til Lars Løkke Rasmussen . . .

Formanden:

Hr. Lars Løkke Rasmussen!

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

. . . hr. Lars Løkke Rasmussen, er: Det er jo pæne ord omkring de studerende, men så vidt jeg ved, er Venstre ikke indstillet på, at der skal tilføres flere midler. Og når man så begynder at lave en omlægning af SU-ordningen, vil der jo være nogle, der vil få noget mindre ud af det, end de har ud af det i dag, så det, jeg gerne vil spørge hr. Lars Løkke Rasmussen om, er: Hvad vil konsekvenserne af Venstres forslag være for dem, som i forhold til i dag vil få en forringelse af deres SU? Eller kan man trylle, sådan at man kan fjerne pengene fra nogle under SU-ordningen og give dem til en anden gruppe, uden at det går ud over nogen af dem?

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Spørgsmålet om den udgiftsramme, som en ny SU-lovgivning skal holde sig inden for, er et spørgsmål, der kommer til debat i Folketinget på det tidspunkt, hvor ministeren har fremsat sit forslag. Vi studerer i øjeblikket det materiale, vi for nylig har modtaget fra SU-Rådet, og vi ønsker, når tiden kommer, at være med til at påvirke den lovgivning, og derfor skal jeg ikke kunne oplyse her i dag præcis, om den ramme, vi arbejder inden for, på kroner og øre er den, vi kender i dag.

Så vil jeg gerne sige til spørgsmålet om studierelevant arbejde eller ikkestudierelevant arbejde og omlægning af udbetalingsprofilen, at de tanker, jeg gjorde mig for et øjeblik siden, var tanker, der gik på, at man i den første halvdel af studiet alene modtog stipendier, og at man i den anden halvdel af studiet i højere grad modtog lån. Det ville være en ændret udbetalingsprofil, som ikke ville berøre den samlede økonomiske ramme, der anvendes på SU, men som ville betyde, at den enkelte studerende i den situation, hvor man starter på studiet, har et andet og bedre økonomisk fundament at gøre det på. Så det kan godt lade sig gøre – også inden for en uændret økonomisk ramme – at ændre reglerne på en sådan måde, at det bliver til gavn for de studerende.

John Vinther (KF):

Lad også mig med det samme afsløre – og det kommer nok heller ikke bag på forslagsstillerne – at Det Konservative Folkeparti afviser beslutningsforslaget. Det skal ikke tages som udtryk for, at vi ikke også har forståelse for den vanskelige situation, *nogle* studerende er i, og det skal heller ikke tages som udtryk for, at vi ikke deltager i debatten, men det er udtryk for, at vi har en helt anden grundholdning end Enhedslisten.

Enhedslisten opfatter åbenbart de studerende som værende en pr. definition svag gruppe, hvor alle studerende skal proppes ned i den samme kasse. Sådan tror jeg ikke at de studerende over en bred kam opfatter sig selv, ligesom jeg heller ikke tror, at alle enlige mødre synes, at de passer ind i en kasse, der hedder svag gruppe.

Vores holdning er den, at den stipendieydelse, man kan få i Statens Uddannelsesstøtte, ikke skal være en studieløn; det skal være et supplement. Vi tror på, at det både for den studerende selv og for det omkringliggende samfund er et gode, at den studerende ikke i en årrække blot lukkes inde bag murene på en uddannelsesinstitution og ikke har nogen kontakt til omverdenen. Ved at den studerende i større eller mindre omfang har erhvervsarbejde ved siden af studierne, tror vi på, at den studerende får indsigt i, hvad der sker uden for uddannelsesinstitutionen, ligesom vi tror, at erhvervslivet får et frisk input fra den studerende.

Det er også vores opfattelse, at det at tage en uddannelse er en investering for den enkelte, og det virker lidt kunstigt, at de mennesker, som

samfundet bruger mange penge på at uddanne – og det gør vi jo vitterlig, vi betaler ikke selv for uddannelse i dette land – de mennesker, der får denne mulighed for at kvalificere sig til det efterfølgende liv ude i erhvervslivet, skulle have en SU, der i første omgang svarede til folkepensionsydelsen, og som der lægges op til i beslutningsforslaget ligefrem på et tidspunkt skulle blive til noget, der minder om en borgerløn. Den galej hopper vi ikke på.

Jeg kan heller ikke lade være med at bemærke, at om ikke vi i Danmark har verdens allerhøjeste SU-sats, så er vi i hvert fald blandt de lande i verden, der yder den største studiestøtte. Så jeg kan meget klart afvise Enhedslistens beslutningsforslag.

Når det er sagt, vil jeg også godt have lov til at sige, at det ikke er sådan, at vi fra konservativ side er fuldt tilfredse med de SU-regler, vi har i dag; det tror jeg er Tinget bekendt. Vi finder reglerne ganske komplicerede og ganske bureaukratiske, og der er også nogle urimeligheder indbygget i systemet. Derfor har vi noteret os, at ministeriet lægger op til, at vi i nær fremtid skal tage en drøftelse omkring SU-reglerne. Den ser vi naturligvis frem til at deltage i, og dér vil vi også give møde og give udtryk for de ønsker og krav, vi har til SU-reglerne.

Hvis jeg skal afsløre noget som helst i dag, kan jeg sige, at vi i den konservative gruppe har stor sympati for de tanker, som Jakob Lange fra Københavns Universitet har været fremme med på det sidste, nemlig at åbne op for, at de studerende kan få lov til at tjene mere ved siden af SU'en. Det er en sympatisk tanke, som vi gerne vil drøfte nærmere, men i lighed med det, hr. Lars Løkke Rasmussen gav udtryk for, mener vi, at de tanker og ønsker, vi har omkring SU'en, mere hører hjemme, når vi skal drøfte de reelle ændringer af SU'en og ikke i et paradeforslag som dette.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. John Vinther betragter det som et paradeforslag, men det er det ikke tænkt som. Det er tænkt som et forsøg på at få en principiel diskussion og stillingtagen til, hvilken retningshele SU-lovgivningen skal have. Og det er jo helt klart, både ud fra det, der kommer fra hr. Lars Løkke Rasmussen og fra hr. John Vinther, at der er en principiel diskussion; der er nemlig en diskussion, der handler om, hvorvidt det kun skal være et supplement til erhvervsarbejdet og til alt

det andet: til lånene og til, hvad man kan få fra forældrene og sådan nogle ting. Den diskussion er der åbenbart. Og det synes jeg da man skulle prøve at tage stilling til.

Nu kan jeg så forstå på hr. John Vinther, at der også er en anden side af det, nemlig at grunden til, at SU'en skal være så lav, er, at de studerende jo får uddannelsen gratis, fordi vi endnu ikke har indført brugerbetaling. Hvis det nu var sådan, at vi lavede brugerbetaling, så kunne vi måske gøre SU'en dobbelt så stor, og så skulle de studerende selv betale uddannelsen. Er det det, hr. John Vinther antyder, når han siger, at det er derfor, den ikke skal være højere, for de får jo også uddannelsen gratis?

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg vil aldeles ikke kalde Enhedslistens forslag for utidigt; til gengæld vil jeg kalde det sjusket. Det er en uspecificeret og uprioriteret ønskeseddel ganske uden nogen forsøg på konsekvensberegninger. Der er på sæt og vis ikke noget galt i at foreslå øgede udgifter – det er helt legitimt; det gør vi også jævnligt, og det er der andre partier, der gør, men det er god skik herinde, at man gør sig klart, hvor store udgifter det er, man foreslår, og hvordan man i øvrigt ønsker det prioriteret blandt alle andre ønsker, man kan have.

Jeg vil derfor ikke bruge mange ord på Enhedslistens forslag – jeg synes ikke, det er det værd – men jeg vil gerne præcisere, hvad vi synes om SU.

Der er jo lagt op til, at vi skal til snart at forhandle SU. Der ligger nu i kortene en markant reduktion af det dér meget besværlige studieaktivitetskrav, og endelig ligger der også i kortene – håber jeg da, det ligger der i hvert fald i det forslag, vi har fået – en forbedring af børnefamiliernes situation. De to ting håber jeg i hvert fald kan falde på plads under de kommende forhandlinger. Men dette er næppe nok på længere sigt. Jeg tror også, at vi skal til at diskutere selve stipendiedelens størrelse. Der er nemlig sket noget siden dengang, vi lavede SU-reformen. Der er bl.a. sket det, at den samlede befolkning er blevet vænnet til ikke at optage lån. Den slags holdningsændringer er stærke i hele befolkningen, men de er altid stærkest hos de yngste, og derfor ser vi, at de studerende i stadig stigende omfang ikke tør tage SU-lånet og prøver at læse igennem alene på stipendiet, og det kan de ikke. Så derfor håber jeg, vi kan komme i gang med også at snakke om almindelig forhøjelse af stipendiet.

Indtil da – men også sideløbende med det – tror jeg, vi skal kigge på en anden ting, nemlig udgiftssiden, for SU vil nok altid være en beskedent indkomst, og der er nogle udgifter, der er meget vanskelige at klare på en så beskedent indkomst. Jeg tænker på transporten. Det gælder ikke for alle, men for nogle grupper af studenter er det en urimelig høj udgift, som klart begrænser deres studiemuligheder. Jeg tænker på sådan noget som bøgerne: om vi kunne finde en ordning til at nedsætte udgifterne til bogkøbet, og endelig tænker jeg på boligerne: om vi kan få bedre og billigere kollegier.

Alle de ting håber jeg vi kan kigge på. Og endelig tror jeg også, at vi på et tidspunkt og forhåbentlig snart er nødt til at se på forældreafhængigheden. Det er altså lidt absurd: Den blev sænket i flere omgange fra et meget højt tal til, at vi nu er nede på 19 år. Så mangler vi lige at gå det sidste år fra 19 til 18, og det skylder vi os selv at tage med.

Jan Kørpe Christensen (FP):

Der har været sagt sådan noget som, at det skulle være utidigt at stille det her beslutningsforslag, at det er et paradeforslag osv. Jeg skal da omgående sige, at Fremskridtspartiet naturligvis accepterer folkestyret: Man bliver valgt, man kommer herhen, man fremlægger sine synspunkter i beslutningsforslag og lign., og derfor skal det da heller ikke være de ord, dette beslutningsforslag skal have med fra Fremskridtspartiets side. Vi synes, det er helt o.k., at man fremlægger de tanker og ideer, man nu engang har.

Dernæst skal jeg sige – som også den tidligere ordfører var inde på det – at vi godt kunne tænke os at få lidt mere at vide fra Enhedslisten om de økonomiske konsekvensberegninger. Vi går ud fra, at man, når man stiller sådan et forslag som det her, har gjort sig nogle tanker om, hvor meget der skal bruges på at gennemføre de ting, som er nævnt i beslutningsforslaget. Det kunne være, at vi måske kunne få det at vide fra Enhedslisten lidt senere i denne debat.

Men at der vil komme ekstra store udgifter for skatteyderne – og dermed jo også de studerende på længere sigt – er der vist ingen tvivl om. Vi ved, hvor stor gældsætningen er i dette land, vi ved, hvor stor rentebyrden efterhånden er, og så ved vi jo også, hvem der kommer til at betale; det er jo skatteyderne. Det er også ungdommen af i dag, der kommer til at slæbe med denne gældsætning, så det hele hænger jo sammen.

Jacob Lange fra Københavns Universitet har været fremme med, at man skulle have lov til at tjene nogle flere kroner ved siden af SU, og det skal Fremskridtspartiet da billige. Vi synes, det er et fornuftigt forslag, som vi bør se nærmere på.

Det bliver nævnt i beslutningsforslaget, at buskørsel måske skal være gratis. Dertil må vi spørge, hvorfor man ikke kunne indføre et system, hvor der er almindeligt fradrag, som alle andre her i samfundet har; de har fradrag for kørsel til og fra arbejde. Det kunne man måske begynde at se lidt nærmere på.

Der sker jo det, at der om kort tid skal ske en revision af SU-loven, og derfor synes vi, at vi skal se nærmere på til den tid, hvordan og hvorledes man skal revidere hele denne lov.

Der var nogen, der var inde på, at vi har den største studiestøtte i verden, og det er jo rigtigt, at når man lægger det hele sammen, så er der gode vilkår for de studerende her i landet. Det tror jeg også Enhedslisten er enig med os i. Vi kan altså se nogle positive aspekter, nemlig det med at fjerne afhængigheden af forældreindkomsten for de 18-19-årige. Det har været Fremskridtspartiets politik i lang tid, og vi fremførte også i valgkampen, at det er et område, hvor vi absolut må prøve at lave et bedre system. Det er uacceptabelt, at man kan sende unge mennesker, der er 18 år, i krig, og de kan for den sags skyld blive skudt dér, man kan stifte gæld osv. som 18-årig, men når det drejer sig om forældreafhængigheden, så gælder den stadig væk for ungdomsuddannelserne.

Den ændring synes vi er positiv, og det vil vi gerne se nærmere på, men det er jo klart, at vi også må se på økonomien, som jeg sagde tidligere. Vi kan ikke bare foreslå en hel masse ekstraudgifter og så ikke fortælle, hvor kronerne skal komme fra, og derfor må vi også se på det samlede budget inden for netop dette område og så sige, at det skal holdes inden for det samlede budget.

SU blev jo indført i sin tid for at tilgodese de mindrebemidlede i samfundet. Efterhånden tager det større og større omfang, og det er nu ligesom en ret, alle har mere eller mindre, at man skal have SU. Vi mener, at hele dette område er noget, der er utrolig bekosteligt for samfundet, og derfor bør vi nok prøve at se på, om disse midler kan fordeles på en anden måde. Vi er villige til at gå ind i et samarbejde om, hvorvidt vi kunne prøve at fordele dem på andre måder.

All right, der er positive aspekter i det her beslutningsforslag, men der er altovervejende negative. Jeg tænker her også på de store ekstraudgifter, samfundet og skatteyderne vil få, men jeg glæder mig til at få svar fra Enhedslisten på, hvad man i grunden regner med ville være de ekstra omkostninger, hvis man forestillede sig, at det her forslag skulle blive gennemført fuldt ud. Man må have gjort sig en eller anden tanke om sådan et cirkeløb, og det kunne være meget, meget spændende at få det at vide i dag.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Nu skal jeg ikke udtale mig om, hvad hr. Køpke Christensen har sagt i valgkampen – det har jeg ikke hørt nærmere efter – men jeg har hørt andre fra Fremskridtspartiet, og én af meldingerne har været, at man mente, at de studerendes økonomi skulle forbedres, så den kom til at svare til folkepensionsniveauet. Det har jeg hørt. Det kan godt være, at det bare var en enlig svale et eller andet sted. Der kan være forskellige linjer i det parti, så muligvis er det ikke Fremskridtspartiets politik. Jeg kan i hvert fald nu forstå, at det så må være en enlig svale, fordi deres ordfører jo ikke vil stå ved, at det skulle være deres politik.

Og så omkring økonomien. Det vil jeg komme lidt mere ind på senere. Jeg har ikke på noget tidspunkt påstået, at dette forslag er neutralt i forhold til økonomien. Jeg mener, det er rimeligt at tage en debat nu, hvor vi har finanslovdebatten oppe, og sige: Hvad kunne vi forestille os, og hvad kunne I forestille jer, at der kunne bevilges af ekstra penge? Det, der er spørgsmålet, er: Vil man være med til at forbedre de studerendes økonomiske forhold, herunder SU, eller vil man bare flytte rundt på nogle beløb, eller vil man give muligheder for at få endnu mere erhvervsarbejde, så deres studietid bliver endnu længere? Er det det, man vil, eller vil man noget andet? Det synes jeg man skal forholde sig til.

Og så er det selvfølgelig rigtig nok, at et forslag som det her vil koste penge, men i selve beslutningsforslaget ligger der jo ikke nogen konkrete beløbsatser; der ligger alene en opfordring til en forbedring.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Vi fik naturligvis ikke noget svar på bare et cirkeløb for, hvad det ville koste, hvis det blev

fuldstændig gennemført, og det er jo nok, fordi Enhedslisten ikke har gjort sig tanker om det. Man sagde bare, at man godt var klar over, at det vil koste ekstra kroner, men man kunne ikke fortælle, hvor meget det omtrentligt vil beløbe sig til.

Om det er en enlig svale, der har udtalt sig på Fremskridtspartiets vegne, ved jeg ikke, men det er således, at Fremskridtspartiets Ungdom, har en politik, der siger, at man vil indføre en studieløn og derefter også en stram adgangsbe-grænsning til de studier, der allerede er i dag, og studielønnen skulle så til gengæld ligge på højde med folkepensionen.

Fremskridtspartiet er åbent over for en diskussion, men ikke desto mindre tærer vi stadig væk på økonomien, så det må blive inden for eget budget. Vi kan ikke bare sådan lige eksplosivt udvide budgettet, og man skal selvfølgelig sætte tæring efter næring også på dette område og tænke sig grundigt om, inden man kommer med sådan nogle forslag.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

I Det Radikale Venstre vil vi også gerne være med til at gøre det nemmere at være ung i Danmark, og vi vil også gerne gøre det nemmere at være studerende, og det er da også baggrunden for, at vi – og regeringen – planlægger at fremsætte et lovforslag om SU i det nye år, sådan som undervisningsministeren allerede har tilkendegivet.

Jeg synes, der er to store problemer med dette beslutningsforslag. Det er for det første, at timingen er forkert, og for det andet, at økonomien er bundløs.

Jeg synes ikke, det her er et beslutningsforslag; det er snarere en utopi. Det Radikale Venstre kan ikke støtte forslaget.

Peter Duetoft (CD):

Dette forslag er jo sådan et typisk hæve-flag-forslag, hvor man virkelig skal vifte med fanen og vise, at man er god. Vi er ikke tilhængere af, at man sådan udskriver en blankocheck. Jeg synes, det er forbløffende, at Enhedslisten kan komme med et beslutningsforslag og så sige: Der ligger for resten ingen økonomi i det. Altså hvad er det? Man må da forvente, når et parti fremsætter et beslutningsforslag, at der er en eller anden vurdering af, hvad det kan komme til at koste; men det er der altså ikke.

Vi har fuld tillid til det forslag, som undervisningsministeren vil komme med på SU-områ-

det, og det er jeg overbevist om at vi vil kunne bakke op.

Og så vil jeg i øvrigt sige, når nu finanslovforhandlingerne er blevet inddraget, at det her med at gå ud og tage én gruppe ud og gøre det bedre for den – ja, det lyder jo smukt, og jeg er overbevist om, at vi kunne lave en masse beslutningsforslag om at gøre det bedre for den og den og den og den gruppe; det tror jeg vi alle sammen kunne blive enige om. Problemet er bare, at skal man gøre det bedre for én gruppe, så kommer man til at gøre det værre for en anden gruppe. Det er altså at tage det hele ud af en sammenhæng at gøre det, Enhedslisten gør her.

Men jeg beundrer da stadig væk modet og beundrer jo selvfølgelig også, at man stadig væk tror, at det giver stemmer at flage med en gruppe og fortælle dem, at de kan få hvad som helst, og så skulle de være naive nok til at købe det; men det må være Enhedslistens sag.

Vi er altså imod forslaget – nærmest!

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg skal gøre det kort, for hr. Peter Duetoft sagde jo det, der skulle siges: Der er for mange julemænd i denne her folketingsaal, og de største julemænd med de største vattede skæg sidder i Enhedslisten.

Det er jo let nok at give mere til én gruppe. Det har ikke noget med politik at gøre at sige: Du skal have, og du skal have, og de studerende skal have. Det kan man overlade til en embedsmand. Politik er at sige: Du skal have, og du skal betale. Og nu vil jeg gerne spørge politikeren, som er repræsentant for Enhedslisten, hvem der skal betale.

Er det bare sådan, at alle skal have og under-skuddet skal vokse, for hvis det er tilfældet, så vil jeg gerne spørge: Hvad er konsekvenserne af det? Er det bare en sag for nationaløkonomer, at underskuddet vokser, og at renten måske stiger, og at det går ud over vekslererne, eller er det måske noget, der rammer de unge og andre svage grupper? Er det venstreorienteret bare at se bort fra de økonomiske kendsgerninger? Nu må vi vide, om Enhedslisten er julemænd eller politikere. Er de politikere, så fortæller de, hvem der skal betale.

Bruno Jerup (EL):

Ja, jeg kan jo forstå, at jeg nu er blevet julemand. Det er jo da også rart, og vi nærmer os jo december – og vi er jo en liste Ø, en ønskeliste, så det er muligt, der er nogle ting dér.

Men jeg vil prøve at forklare noget om baggrunden for forslaget, og jeg vil også sige lidt om økonomien. Jeg har ikke på noget tidspunkt givet udtryk for, at det her ikke kostede penge, og jeg er heller ikke – som hr. Frank Dahlgaard tror – af den opfattelse, at pengene ikke skal findes et andet sted.

Hvis man ser på de studerendes økonomi, så har det jo nærmest været en tradition, kan man sige, et dogme, at det var rimeligt, at denne gruppe af unge, som var fra 18 til 30 år, har skullet leve på en meget, meget lav indkomst, på stipendier, eventuelt suppleret med nogle lån, og eventuelt skulle de have erhvervsarbejde ved siden af.

Hvis man kigger på SU-beløbet for 1995, så kan de få 3.500 kr. før skat, og det bliver ca. 3.000 kr. efter skat, lidt mere end 3.000 kr. Det er det, man tilbyder dem. De kan så, hvis de også tager lån, komme op på 1.500 kr. mere, så de har godt 4.500 kr.

Det er der jo ikke ret mange studerende der reelt kan klare sig for, og derfor har de fleste af dem også erhvervsarbejde. Det er ca. 90 pct. af alle studerende, der på et eller andet tidspunkt i året har erhvervsarbejde. O.k., noget af det foregår så i sommerferien, men man kan regne med, at over 100.000 har erhvervsarbejde permanent i løbet af året i et antal timer hver uge, og man kan regne med, at det svarer til ca. 30.000 fuldtidsjob, som besættes.

Det er klart, at en væsentlig forbedring af de studerendes økonomi ikke vil føre til, at alle de 30.000 job frigives til andre; det er nok urealistisk. Men min påstand – og det kan selvfølgelig kun være en påstand, i og med at det er svært at lave beregninger på det – er, at en del, måske 15.000 eller 20.000, af de job ville kunne frigøres ved en væsentlig forbedring af de studerendes økonomi, fordi den almindelige begrundelse for at tage erhvervsarbejde ikke er, at man synes, at det er enormt sjovt at have en masse erhvervsarbejde ved siden af, men er af økonomisk art.

Der er selvfølgelig nogle, som gør det, også fordi de synes, at det er relevant, fordi det er studierelevant, fordi det er en slags praktik for dem, men det er trods alt en mindre gruppe, og det drejer sig om en mindre del af den mængde erhvervsarbejde, som bliver foretaget. Derfor går forslaget også i retning af at forbedre de studerendes økonomi, så man begrænser deres erhvervsarbejde.

Vi forestiller os i forslaget, at man skal hæve deres SU til det, der hedder folkepensionsni-

veau. Det vil betyde, at de skal have et bruttoficeret beløb på 8.000 kr. om måneden, og det vil betyde ca. 5.000 kr. efter skat. Det er vores første udspil. Det er jo ikke en voldsom stigning. Jeg kunne godt finde på et beløb, der var større. Det er jo ikke nogen voldsom stigning i forhold til det nuværende, hvor de får ca. 3.000 kr. efter skat + 1.500 kr. i lån. For de fleste studerende vil det betyde 500 kr., måske godt og vel 500 kr. mere; men det vil selvfølgelig betyde, at de ikke får dem som lån. Og det vil selvfølgelig også betyde, at de vil have en mindre mængde erhvervsarbejde.

Vi har en idé om – og dér er der også flere, der har kritiseret os for, at vi var lidt for julemandsagtige – at vi vil foreslå, at man på længere sigt laver en egentlig borgerløn, som nogle kalder det. Vi snakker om det, vi kalder en social grundydelse for alle, som ikke er i lønarbejde i det offentlige eller det private, og denne sociale grundydelse skulle have et niveau, som svarede til, at folk efter skat havde godt 7.000 kr.

Det ligger ikke i forslaget her, men det ligger som en idé, vi har, som vi arbejder på, og som vi i øvrigt har tænkt os at fremsætte forslag om på et tidspunkt, hvor vi indarbejder, hvordan det hænger sammen med den øvrige økonomi. Det kan selvfølgelig ikke foregå, uden at man laver en omfordeling af nogle af de ting, der foregår i dag, bl.a. med fradrag, med forskellige typer af pensionsfradrag, rentefradrag osv.

Men det ligger ikke i forslaget her. Vi regner med, at forslaget vil koste nogle milliarder kroner. Og så må jeg sige det på den måde: Undervisningsministeren sagde, at det ville koste omkring en 4-5 mia. kr., og jeg tror, at det tal er korrekt, men vil så samtidig understrege, at den besparelse, som vi mener kommer, kommer, fordi en del af de job, som de studerende i dag optager, bliver frigjort. Den bør modregnes, eller den bør man tænke ind, når man går ind og regner på økonomien i det her.

Men vi er da helt enige i, at det vil koste et par milliarder kroner. Hvor mange milliarder kroner det vil koste afhænger bl.a. af, hvor mange studerende vi snakker om. Det er den ene ting. Antallet af studerende ændrer sig jo hele tiden. Det afhænger også af, om man går ind og ændrer på 18-19-års-reglen. Det afhænger af, om man går ind og ændrer reglerne for hjemmeboende/udeboende. Det afhænger af mange ting, hvad beløbet bliver, så det kan være svært at sige. Men det vil koste penge, og det har vi da på intet tidspunkt påstået at det ikke gjorde.

Hvis vi ser på de studerende i dag, så er der 230.000, og det er jo ikke dem alle sammen, der får den fulde SU. Den SU, man giver i dag, er jo bygget op som et beløb, man kan få som hjemmeboende, og et beløb, man kan få som udeboende, og det er klart, at den skelnen mellem hjemmeboende og udeboende vil være fornuftig at opretholde.

Man kunne så selvfølgelig sige, at de studerende skulle have en SU, som de så betalte tilbage. Det har da også været fremme fra de borgerliges side, at man kunne lave det på en måde, så lånedelen blev øget. Men faktisk er det sådan, at det er en meget lille del af de 230.000 studerende, som bliver rige. I gamle dage var der nok en myte om, at studerende var sådan en lille gruppe mandlige studerende, som sugede på lappen i en 4-5 år, og så blev de rige akademikere bagefter.

Men hovedparten af de 230.000 er jo folk, der bliver uddannet til, hvad jeg vil kalde almindeligt faglært arbejde, ganske vist typisk med et højere teoretisk indhold. Det drejer sig om pædagogstuderende, det drejer sig selvfølgelig også om de videregående uddannelser, det drejer sig om alle mulige typer af kortere, mellemlange og lange uddannelser. Og hovedgruppen af dem får lønforhold, som er helt normale i forhold til faglærte arbejdere.

Det er kun en mindre procentdel af dem, som bliver virkelig højtloønnede, hvor man kan påstå, at de godt kunne betale deres uddannelse bagefter, for de bliver jo søreme også så højtloønnede bagefter. Hvis der findes sådan en stor gruppe af højtloønnede, så er det min indstilling, at det må klares over skatten, hvis man mener, at de tjener for meget. Det skal ikke klares ved, at man generelt set tager de 230.000 studerende og holder dem på en sulteløn i hele deres studietid fra de er 18, til de er 30 år, hvilket jo reelt betyder, at mange studerende ikke har mulighed for at få rimelige boforhold, stifte familie og på anden måde opbygge et liv, som andre, der ikke er studerende, gør.

Det, vi egentlig godt kunne tænke os en diskussion af, er, om det i det hele taget er rimeligt, at man på den måde fastlåser en meget stor gruppe på et økonomisk levestandardniveau og i en social situation, som i forhold til andre er urimelig.

Det har regeringen så gjort lidt ved her i finansloven ved, at man simpelt hen har skubbet de andre ned. Sådan kan man selvfølgelig også løse det, ved at man går ind og siger: Nå ja, vi kan ikke forbedre det for de studerende, men så

kan vi da heldigvis forringe det for de andre, så er der da ikke nogen, der har ondt af det. Det er nok ikke helt den måde, vi har tænkt os at gøre det på.

Jacob Lange har været ude med, at man kunne give de studerende mere erhvervsarbejde, men det vil jo føre til endnu længere studietid. Det er da et utrolig dårligt forslag, og i øvrigt er det sådan, at det for de fleste ikke vil være en nogen særlig forbedring. Sådan et forslag om erhvervsarbejde vil jo også koste staten penge, for det betyder jo, at det skatteprovenu, man får ind, vil blive mindre.

Nu kan jeg se, min taletid er ved at være kort.

Formanden:

Den er udløbet.

Bruno Jerup (EL):

O.k. I har forstået det? Det glæder mig. Jeg håber, I stemmer for. Nå, det gør I ikke?

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det dér med, at antallet af arbejdsløse vil gå ned, er jo en af de dér flotte beregninger. Nu har jeg tilfældigvis været en af de studerende, der i sin tid havde erhvervsarbejde, og blandt mange forskellige gode job var et af dem, jeg havde, at køre taxa. Jeg spørger bare: Hvor mange ekstrajob ville det give, at studerende holdt op med at køre taxa i København, når man kan gå rundt på gader og stræder hver dag og se taxaselskabernes søge efter afløser? Det ville bare bevirke, at deres behov for at få flere afløser, som de alligevel ikke får, er endnu større.

Altså hvis en stor del af de studerende, der f.eks. har det erhvervsarbejde, blev drevet ud af den virksomhed, så betød det altså ikke, at der kom andre ind, for der er ledige pladser til andre i dag, der er bare ingen, der tager dem – og det kan jeg i øvrigt godt forstå, også med de erfaringer, jeg har fra min tid.

Det andet, jeg så godt vil sige, er, at jeg startede politik i studenterpolitik, og dengang var det jo til at finde ud af, hvad venstrefløjen mente. Jeg kan huske, at et af de store slagsmål var, at arbejdere og studerende skulle stå sammen, det var den fælles front, de skulle forstå hinanden.

Jeg synes, en af de gode måder, arbejdere og studenter forstår hinanden på, er, hvis studerende har erhvervsarbejde. Jeg synes faktisk, det er godt, at de studerende kommer ud af den kuvøse, hvor de render rundt i et uddannelsessy-

stem uden nogen som helst kontakt med andre i årtier, men har den mulighed at blive inspireret af andet. Jeg vil påstå, at der ikke er nogen, der har haft dårligt af at køre taxa eller være biblioteksmedhjælper eller stå og trykke på toldvæsenet, eller hvad nogle af os har prøvet efterhånden. Det har givet en større forståelse, og det har givet en større kontakt med omverdenen end at rende rundt i en eller anden kuvøse.

Det synes jeg Enhedslisten skal huske på, at venstrefløjen faktisk engang havde det synspunkt, at studerende også skulle gøre andet i verden end blot at sidde og kigge på bøger, og det tror jeg er sundt for alle. Derfor er CD faktisk tilhænger af, at der er mulighed for at have mere erhvervsarbejde, altså at indtægtsgrænser ved siden af SU sættes op, i stedet for at man render ind i nogle tåbelige grænser på et tidspunkt, hvor man er godt i gang med noget – i øvrigt ofte, som jeg startede med at sige, job, der alligevel ikke ville blive gjort, men som passer godt til en medarbejder, der kun skal bruge et eller andet begrænset antal timer om ugen ved siden af studietiden.

Så venstrefløj, lad os nu komme tilbage på linjen igen. I går sagde Enhedslisten, at de godt kunne drømme om at stemme for et EU-forslag, og i dag er de gået væk fra den dér med studenter og arbejdere sammen. Hvor er venstrefløjen efterhånden henne? Man kan jo ikke stole på den.

Bruno Jerup (EL):

Det er slemt for hr. Peter Duetoft, at han ikke sådan helt kan regne med, hvor han har os. Jeg håber, vi kan glæde ham nogle gange, hvor han ikke har regnet med det.

Jeg mener ikke, at de studerende skal forbydes at have erhvervsarbejde. Det har vi heller ikke snakket om, overhovedet ikke. Vi vil gerne begrænse mængden af erhvervsarbejde.

Så kan det da godt være, at hr. Peter Duetoft har haft glæde af at køre taxa, og at han mener, at det ville der ikke være andre der ville gøre; men sagen er jo, at de studerende kommer ind og fylder huller ud som løsarbejdere alle mulige steder. Og det gør de af økonomiske grunde, det er min påstand. Jeg tvivler på, at hr. Peter Duetoft valgte at køre taxa, fordi han gerne ville alliere sig med arbejderklassen. Hr. Peter Duetoft gjorde det sikkert af økonomiske grunde, og hvis hr. Peter Duetoft havde haft ordentlig økonomi, så havde han ikke behøvet at gøre det. Og så ville det i stedet for have betydet, at man

havde forbedret lønforholdene for taxachaufførerne, sådan at man kunne tiltrække nogle flere.

For der er jo arbejdsløse nok. Man kan vel ikke påstå, at der er flaskehalsproblemer. Der er jo trods alt stadig væk en rimelig portion, selv om det er lykkedes at fjerne et par tusinde stykker fra statistikken. Det er jo ikke sådan, at hr. Peter Duetoft er bange for at få flaskehalse på taxaområdet, og at det er derfor, han synes, at vi ikke skal give de studerende mulighed for at få en bedre økonomi.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg har ikke talt om flaskehalse på taxaområdet. Jeg vil sige, at det er da underligt at påstå, at hvis nogle studerende forsvandt fra taxajobbet, samtidig med at der i dag er ledige taxajob, så skulle det bringe flere ikke-studerende i arbejde. Det var det argument, som jeg tillod mig at gå herop med.

Og så vil jeg sige, at selvfølgelig havde jeg da erhvervsarbejde i sin tid, fordi jeg skulle forbedre min økonomi, men min pointe var, at det er godt, at studerende ikke er i en kuvøse, hvor de går i et uddannelsesmiljø først i 12 år og derefter i 6 eller 7 år mere og ikke aner, hvad der foregår uden for deres branche. Det har aldrig nogen sinde været til skade for nogen, at man fandt ud af, at der også var et samfund uden for universitetet eller uden for den højere læreanstalt, eller hvad det måtte være. Det er det, jeg tillader mig at sige: Lad være med at fremstille erhvervsarbejde, som om det er noget ondt. Det er også til gavn for de studerende, at de opdager, at et samfund altså er andet end det, de render rundt i i det lukkede miljø.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Men realiteten i det er jo, at de studerende via deres villighed til at tage alle mulige småjob på nogle områder fungerer som løntrykkere. De fungerer sådan, at de rent faktisk er med til at udhule forholdene for de folk, som er tvunget til at bruge hele tiden på at kunne overleve på erhvervsarbejde. Det er også en side af det, som jeg mener at hr. Peter Duetoft bør have med. Når hr. Peter Duetoft kører taxa, så er han jo villig til at køre på alle mulige tidspunkter for at tjene til sin økonomi. Han er ikke så bundet af familie og børn, som andre er. Det vil sige, at hr. Peter Duetoft er med til at presse de ansatte inden for det område. Hvis det var sådan, at hr.

Peter Duetoft ikke eksisterede som en fleksibel arbejdskraft på taxaområdet, så ville det jo føre til, at de var nødt til at forbedre forholdene for de ansatte. Sådan er det også.

Og så omkring hvorvidt de studerende skal ud i det pulveriserende liv: Jamen naturligvis skal de det. Vi har ikke sagt, at de ikke må have erhvervsarbejde. Vi vil begrænse mængden af erhvervsarbejde i studietiden, bl.a. fordi det er studietidsforlængende. Det er én ting.

En anden ting er, at hovedparten af de studerende i dag jo ikke kommer direkte fra gymnasiet eller fra folkeskolen. Hovedparten af dem har jo været ude i erhvervslivet på forskellig måde, inden de kommer ind. Det er et meget mere nuanceret billede. En stor del af dem har også skiftet mellem forskellige uddannelser, hvor de har været ude af én uddannelse og været i erhvervsarbejde og så tilbage igen i uddannelsen. Det er et mere nuanceret billede, og derfor mener jeg, at det er endnu en myte, som hr. Peter Duetoft nu også forsøger at bringe til torvs. Det er jo en myte, at de studerende er sådan nogle, der går lige fra gymnasiet og så lever de i et elfenbenstårn, til de er færdige som akademikere, og derefter lever de som rige og afsondret fra folket. Det er jo altså hundrede mile fra, hvad der gælder for 90-95 pct. af de 230.000 studerende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 46: Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Racediskrimination m.v.).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 9/11 94).